

Az Erasmus-Generáció Ajánlásai a Jövő Mobilitási Programjához

Holicza Péter

Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori Iskola

holicza.peter@rh.uni-obuda.hu



AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAM-
JÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

Abstract: A tanulmány célja az Erasmus programok fő célcsoportjának, az Y generációs (volt) egyetemisták körében gyűjtött ajánlások közzététele, a jövő mobilitási programjának alakítása a részvételi arányok, az elégedettség és hasznosság javításának céljából. A már jól ismert Erasmus+ program ciklusa 2020-ban véget ér. Az eddigi tapasztalatok alapján egy pozitív és sikeres kép rajzolódik ki a programról, ám ahogy a jelentkezők száma növekszik, úgy a résztvevő intézményekkel, szervezetekkel szemben támasztott elvárások is egyre magasabbak. Számos munkacsoport és konzultáció témájául szolgál az új program szabályozását és megvalósítását érintő szükséges változások azonosítása, melyeket mi a felsőoktatásban résztvevő fiatalok szemszögéből kívánunk megnevezni. A felhasznált szakirodalmi forrásokon túl, kérdőíves és fókuszcsoportos kutatásokon alapuló eredményeket is bemutatunk, melyek az Erasmus programországok, illetve az ASEM tagországok fiataljainak, valamint nemzetközi diákszervezetek képviselőinek körében születtek. A résztvevők javaslatai elsősorban a partnerintézmények közötti szorosabb együttműködésre, a jelentkezési folyamat egységesítésére, és a mai modern technológiai elvárásoknak való megfelelésre vonatkoznak. Ezen felül szó esik az egyetemek munkaerőpiaci kapcsolatairól, valamint a szakmai gyakorlatukat végző fiatalok tapasztalatairól, hiszen a megfelelő külföldi fogadócég megtalálása még ma is nagy kihívást jelent. Ahhoz, hogy az Erasmus+ program a következő generáció számára is vonzó lehetőség maradjon, folyamatosan törekedni kell a célcsoport igényeinek való megfelelésre, valamint hallgatóbarát szabályozás kialakítására.

Kulcsszavak: Erasmus+, nemzetközi mobilitás, hallgatói mobilitás, felsőoktatás, fiatalok részvétele, Y generáció, Erasmus generáció

1. Bevezetés

A program kezdeténél, 1987-ben 11 ország 3200 hallgatója utazott külföldi résztanulmányok folytatására. A résztvevők száma ma már meghaladja a 9 millió főt, a hallgatói mobilitás mellett beleértve a szakmai gyakorlatos és önkéntes munkát végző egyetemistákat is. Az Erasmus+ program létrejöttével egységes rendszerbe kerültek az oktatás, a képzés, az ifjúságvédelem és sport területeken megvalósuló kezdeményezések (Európai Bizottság, 2017). A programországok tekintetében 33-ra növekedett a résztvevők száma, amit a 28 uniós tagállamon kívül, Törökország, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Norvégia, Izland és Liechtenstein képeznek. A Nemzetközi Kreditmobilitási Program keretében a világ szinte minden országának lehetősége van részt venni az Erasmus+-ban (partnerországként), és hallgatói, valamint személyzet mobilitást szervezni, folytatni (Európai Bizottság, 2014). Ahogy az Európai Bizottság közleményében olvasható, az Erasmus az Európai Unió egyik legsikeresebb programja. Működésének 30 éve alatt lehetőséget és támogatást biztosított fiatalok millióinak, hogy látókörüket szélesítve, nyelvtudásukat javítva szerezhessenek tapasztalatot egy külföldi egyetem, vagy fogadócég vendégeként.

Európa-szerre magas rangú politikusok, különféle civil szervezetek, fiatalok, az Erasmus+ résztvevői, szervezetei és az Európai Bizottság tagjai is fellépnek azért, hogy tovább emelkedjen a Program költségvetése. A források mellett elengedhetetlen a Program fejlesztése, valamint hatásainak növelése is, melyet az Európai Bizottság az „Erasmus+ generációval” közösen szeretne kidolgozni.

Az Erasmus+ 2020 utáni jövőjéről szóló eszmecserék számos munkacsoport és konzultáció témájául szolgálnak napjainkban, az új program szabályozását és megvalósítását érintő szükséges változások azonosítása kulcskérdés a jövőbeni eredmények tekintetében. Tanulmányunk a felsőoktatásban résztvevő fiatalok szemszögéből nevezi meg azokat a területeket, ahol a módosítások a legfontosabbnak bizonyulnak a program részvételi arányának és a hatásának javulásához. Konkrét javaslatokon keresztül segíti a döntéshozók munkáját az új program kialakításával kapcsolatban.

2. Az Erasmus-Generáció

Az Erasmus programok fő célcsoportja az Y generáció egyetemistái. Az X generáció gyermekeit nevezzük Y generációnak, akik már számítógépekkel együtt, a hihetetlenül gyors technikai fejlődés mellett nőttek fel. Magabiztosan és szükség-szerűen használják a digitális eszközöket, amik nélkül már szinte elképzelhetetlen lenne a mindennapi életük (Holicza, Fehér-Polgár, 2017). A fogyasztói társadalom mozgatórugói, szokásaik, kinézetük és gondolkodásuk is eltér az előző generációétól (Sternberg, 2012). Születési időszám alapján több csoportosítás is létezik a

behatárolásukra: 1980-2000; 1980-1997 (Johnson 2006); 1977-1994 (Noble et al., 2009). Fő karakterisztikáik közé tartozik, a szabadság, felfedezés és a kaland utáni vágy. Kíváncsiságuk, új iránti fogékonyságuk nemcsak a képzésben, de a munkaerő piaci innovációk alkalmazása terén is jelentős (Pató, 2017, 2015). Erős idegen nyelvi készséggel rendelkeznek, ezért az internet lehetővé teszi számukra, hogy virtuálisan, vagy a valóságban is járják a világot, hiszen a korábban ismert akadályok eltűntek. A fejlett technológiának köszönhetően manapság az internetkapcsolat szinte mindenhol rendelkezésre áll, így lehetőség nyílt a távoli, akár a legegztikusabb helyekről történő munkavégzésre is, megjelentek a "digitális nomádok" (Prensky, 2001).

Az Erasmus programon keresztül az utazás és a szabadság érzése kombinálhatóvá vált a tanulmányokkal (Manikoth, et al., 2011). Sokan első külföldi (repülő) útjukat köszönhetik ennek, az első hosszabb időszakot, mikor kikerülnek a szülői házból, az úgynevezett „mama-hotel” komfortzónájából (Malovics, Pronay, Kincsesne, 2015). A szemeszter során saját lábra állnak, alkalmazkodnak a helyi kondíciókhoz, kialakítják saját rendszerüket, életterüket, egyetemre járnak, kulturális és kommunikációs készségeket fejlesztenek (Lazányi et al, 2017a,b), tárgyakat teljesítenek angolul, vagy a fogadóország nyelvén, nemzetközi tapasztalatokat, barátságokat és hasznos kapcsolatokat kötnek (Európai Bizottság, 2014; Mol, 2014). A hatástanulmányokból is egyértelműen kivehetők a pozitív visszajelzések, sőt a program ciklusról-ciklusra nagyobb büdzséből gazdálkodhat. Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnökének szávaival élve: „Az Erasmus+ programra költött minden egyes euró befektetés a jövőbe – egy-egy fiatal és a mi európai eszménk jövőjébe. Nem tudok elképzelni támogatásra méltóbbat, mint ezek a fiatalok, akikből a holnap vezetői lesznek. Most, amikor a kilencmilliomodik személy részvételét ünnepeljük az Erasmus+-programban, bátran megkilencserezhetjük ambícióinkat a program jövőjével kapcsolatban.” (Európai Bizottság, 2017). Az elismert és ünnepelt eredmények mellett még ma is számos nehezítő körülmény akadályozza a szélesebb körben való részvételt, és a lehető legmagasabb elégedettség, „profit” elérését. A résztvevők ezeknek hangot is adnak különböző felületeken, kutatások, és fókuszcsoportos beszélgetések alkalmával.

3. Módszer és adatok

Az adatok több forrásból származnak: az Erasmus programban részt vett diákok, és a nemzetközi hallgatói mobilitás területén dolgozó magyar és külföldi diákszervezetek vezetőinek körében végzet kérdőíves és fókuszcsoportos kutatás, konzultációk eredménye. Az Európai Bizottság „Erasmus+ Generation Declaration” projektje során használt internetes fórum: az Erasmus+ Generation Online Meeting Point szintén felületet nyújtott téma nyilvános tárgyalásához a következő fókusz témák mentén: „Societal challenges, Skills gap, Civic engagement, Inclusion, Global dimension, Simplification” azaz társadalmi kihívások, készségek megfele-

lősége, állampolgári részvétel, bevonás, egyszerűsítés, globális dimenzió (Erasmus+ Generation Online Meeting Point, 2017).

Az Erasmus Student Network (ESN) nemzetközi diákszervezet „ErasmusUpgrade” projektjének keretein belül megvalósult munka, valamint a nemzeti képviselők találkozója a brüsszeli a bemutató konferencián (2017.10.6-12.), nagyban hozzájárult a felsőoktatásban résztvevő, Erasmus programban érdekelt fiatalok véleményének, ajánlásainak megfogalmazásában.

Az ASEF Rectors’ Conference and Students’ Forum kérdőíve és munkacsoport találkozója (Szingapúr, 2017.10.9-13.) szintén kitért a nemzetközi mobilitás kérdéseire, mint eszköz, út a jövő egyetemei, és minőségi oktatás felé. A kutatásban 3817 ázsiai és európai fiatal vett részt 51 ASEM (Asian-European Meeting) tagországból, a rektori konferenciát megelőző munkacsoportban pedig az 51 ország képviselője folytatott konzultációt, melynek eredményei jelen tanulmány részét képezik.

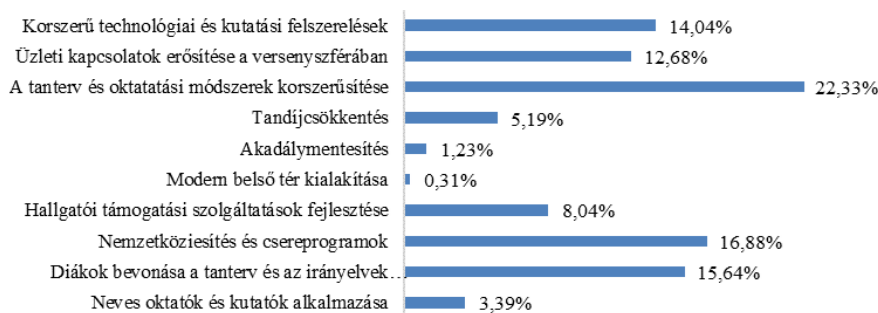
Szakirodalmi hivatkozások mellett a Tempus Közalapítvány, és az Erasmus Mobility Tool szolgáltatta statisztikák, és „EU Survey” válaszok is megjelennek. Utóbbiakat a mobilitásban részt vett nemzetközi diákok töltötték ki.

4. Eredmények és ajánlások

Az ECAR "Az oktatás jövője" című kutatás szerint, a diákok több technológiai elemet, eszközt és módszert igényelnek az oktatásban, sőt a 50%-uk a fizikális osztálytermet, előadótermet főlegesennek látja, mint a tanulás feltételét. A válaszadók több, mint a fele bízik az interneten "ismert" társaikban, kollégáikban, 39%-uk a virtuális oktatás elterjedését várja a jövőben (Dahlstrom, Bichsel, 2016; Beech, 2015). A technológia a nemzetközi mobilitásra is rányomja a bélyegét, megjelent a digitális mobilitás. A „we want it now” Y generáció érzékeny a technikai problémákra, türelmetlen, gyors és instant megoldásokat, elégedettséget akar. A tantárgyak angol nyelvű hallgatása már nem jelent nagy áttörést, hiszen vezető egyetemek online előadásaihoz lehet hozzáférni ingyenesen, néhány kondíció teljesítése mellett még a kurzus is teljesíthető, oklevél és kredit szerezhető (Nimmon, 2007). Teljes képzések végezhetők, diploma szerezhető online kurzuson keresztül, melyek rugalmasságot biztosítanak a diákoknak, kiküszöbölik a megfelelő szállás, és (külföldi) önellátás körüli folyamatos kihívásokat. Az HSBC Holdings világméretű felmérése szerint, a szülők 60%-a nyitott, és elgondolkodik gyermekük online kampuszon való taníttatásán (HSBC, 2017).

Hogy a nemzetközi hallgatói mobilitás népszerű és versenyképes maradjon, a fiatalok bevonásával szükséges javítani annak feltételein és hatásán, a „felhasználók”, résztvevők igényeire szabva (James-MacEachern, Melissa, et al., 2017). A haszna és értéke nem kérdéses, hiszen az eurázsiai térség 51 országának fiatal vezetői jelölték a nemzetköziesítés és nemzetközi csereprogramok területét a má-

sodik legfontosabbnak, mint javasolt oktatáspolitikai irányzat a következő öt évre. A tíz választható prioritás közti eloszlást az 1. ábra szemlélteti.



1. ábra: Az ASEM tagországok diákjainak elvárásai a felsőoktatási intézmények prioritásaival kapcsolatban a következő 5 éves ciklus során. n=3817, Forrás: ASEF, (2017)

Első helyen a tananyag és oktatási módszerek korszerűsítése, aktualizálása áll, harmadik helyen pedig, a fiatalok, diákság bevonása a tananyag, és szakpolitikák alakításába (ASEF, 2017). Általánosságban véve az ASEM (Ázsia-Európa Együttműködés) tagországok delegáltjai a nemzetközi mobilitás eszközt (is) segítségül hívták a minőségi, és korszerű oktatásért folyó vitában. Az interdiszciplináris oktatás és kutatás támogatására és felkarolására (mind hallgatói, mind oktatói szinten) többek között az Erasmus+ és egyéb neves, effektív mobilitási programokat látják jó kezdetnek, illetve potenciális megoldásnak (Lazányi, 2013).

Az Erasmus+ hallgatói mobilitás szervezési és végrehajtási folyamatainak részleteivel, aktuális kihívásaival és potenciális jövőbeni megoldásaival az Európai Bizottság Erasmus+ Generation Declaration, és az ESN ErasmusUpgrade projektjei foglalkoznak. A tagországok és résztvevők közötti konzultáció a következő problémákat és megoldási javaslatokat vetette fel.

4.1. Ajánlások a hallgatói mobilitással kapcsolatban

Az Európai Bizottság számos információs csomagot kreált, kampányt folytatott az Erasmus program népszerűsítésének, és a lehetőségek ismertetésének céljából. Mindezek ellenére, helyi szinten mégsem érezhető kellő képen a hatása, a nemzeti irodák bevonásával, tapasztalataikra építve lenne szükség célzott kampányokra, figyelembe véve a különböző célcsoportokat. A promóciós kiadványok nyelvezete egyszerűbb és racionálisabb legyen.

A kreditbeszámítás kérdése még mindig az egyik legnagyobb félelme a potenciális pályázóknak, és nagy visszatartóerő a jelentkezésnél. Az európai és nemzeti szervezetek ösztönözzék arra a felsőoktatási intézményeket, hogy a teljes kreditbeszámítás elérésének érdekében javítsanak a partnerintézményeikkel való kommunikáción és átláthatóságon. Egy ösztöndíjas hallgatót nem érhetne hátrány az ottani tanulmányaiban a külföldi részstanulmányai miatt. Ehhez a kérdéshez kapcsolo-

lódik a nemzeti osztályzási rendszerek hivatalos megfeleltetése, konvertálása a nemzetközi ECTS rendszerbe.

A jelentkezés menete, feltételei is gondot okoznak a legtöbb országban. A diákok egy olyan szabványosított, szinkronizált felületet szeretnének használni a teljes ügyintézéshez, ahol a kellő dokumentumok elérhetőek, kitölthetők és nyomtathatók. Egy praktikus, digitalizált rendszer felgyorsíthatná a bürokratikus folyamatokat, kiszűrhetné a klasszikus hibákat.

Az említett ajánláshoz kapcsolódik az Online Learning Agreement bevezetése, valamint további eszközök és folyamatok, melyek modernizálják, attraktívabbá teszik a programot. Többször elhangzott az igény az Erasmus diákok közötti (szakmai) versenyekre, nemzetközi "Erasmus Awards" pályázatokra, valamint Erasmus applikációk fejlesztésére és bemutatására.

Általános jelenség az információhiány a fogadóintézményekkel kapcsolatban. Jellemző gond a kurzuslisták és pontos tárgyatematicák feltöltésének és frissítésének hiánya, és szükség lenne olyan lépésről lépésre követhető ellenőrzőlisták rendelkezésre bocsátására, melyek a jelentkezéstől kezdve az érkezésig segítik a vendéghallgatókat. A szállásügyek egyre nagyobb részét emésztik fel a havi ösztöndíjnak, valamint a visszaélések is gyakoriak a külföldről, hosszabb távra online foglalt szállásokkal kapcsolatban. Szükség lenne a fogadóintézmények, vagy a hozzájuk kapcsolódó diákszervezetek segítségére, a bevált, megbízható szállásadókkal való kapcsolattartásra, elérhetőségek átadására szemeszterről szemeszterre. Ma már szinte elengedhetetlen a nemzetközi diákszervezetek és „buddy rendszer” működtetése az felsőoktatási intézményekben. A „mentorok” vagy „buddyk” segítenek olyan napi és egyetemen kívüli, informális kihívások legyőzésében, amire a nemzetközi irodáknak már nincs kapacitásuk. Ehhez azonban elengedhetetlen a szervezetek és tagjainak elismerése, partnerként való kezelése és támogatása.

A fogadóintézménybe való megérkezést követően a diákok nagyobb rugalmasságot várnak a tárgyfelvétel során, más karon meghirdetett tárgyak után is érdeklőnek, a külföldi félévük során egyre többen nyitnak új területek és interdiszciplináris tanulmányok felé. Sokan nincsenek megelégedve az angol nyelvű oktatás minőségével, valamint a rendelkezésre álló lehetőségekkel a nyelvtudásuk fejlesztéséhez. Nagy igény lenne az üzleti angol, illetve a szaknyelv oktatására.

4.2. A szakmai gyakorlatos mobilitással és kombinált programokkal kapcsolatos ajánlások

A tanulmányi mobilitáson kívül felmerült a kombinált programok iránti érdeklődés, valamint a szakmai gyakorlatos mobilitás terén szükséges változások kérdése is.

Az „Erasmus-karrier” jellemzően hallgatói mobilitással kezdődik, amit egy szakmai gyakorlatos időszak követ. A résztvevők erősebb köteléket várnak el az egyetemek és a munkaerőpiaci szereplők között. A versenyszférából érkező gyakorlati szakemberek bevonását az oktatási programokba, vendégelőadóként való meghí-

vásukat nagy érdeklődés övezi, és a diákok szerint diplomájuk értékét is növelik a hasonló tapasztalatok (Lazányi, 2012, 2015). A külföldi tanulmányi félév teljesítését követően sokan maradnának a fogadóországban, és töltenének még egy Erasmus félévet szakmai gyakorlattal. Az egyetemek munkaerőpiaci kapcsolatai hozzásegítenék a diákokat a következő lépéshez, ezzel is növelve az Erasmus programban résztvevő -ez esetben maradó- fiatalokat.

A szakmai gyakorlatos programban való részvétel első számú kihívását a megfelelő fogadócég megtalálása jelenti. A közvetítők bevonásával áthidalható a probléma, viszont jelentős többletköltséget okozhatnak, ez esetben a rendelkezésre álló ösztöndíj már közel sem fedezi a kapcsolódó kiadásokat. A diákok egy folyamatosan ellenőrzött és frissített adatbázist, felületet javasolnak a megbízható és potenciális fogadócégek rendszerezéséhez, amin keresztül tájékozódhatnak az aktuális ajánlatokról.

A legambiciózusabbak üdvözölnék a kombinált hallgatói és szakmai gyakorlatos program lehetőségét, amivel szimpla idő alatt dupla eredményt érhetnének el. Ösztöndíjuk kiegészítésének vagy önéletrajzuk gazdagításának céljából jelenleg is sokan próbálkoznak helyi vagy internetes munkavégzéssel. A kombinált program magasabb ösztöndíjrátája, vagy a fogadócég (ösztöndíj melletti) illetménye olyan fiatalokat is bevonna a programba, akik a mobilitásra szakmai fejlődési lehetőségként tekintenek, de anyagi helyzetük nem teszi lehetővé a külföldi életvitelt. A nappali tagozatos tanulmányok és a részmunkaidős, gyakornoki munkavégzés csakis szervezett formában folytathatók egyidőben, így a lehetőséget program-szervezői szintről szükséges biztosítani. Komoly jelentősége lenne egy ilyen kombinált programnak az egyre nagyobb méretekben terjedő duális képzésben is.

A rövid kurzusok, nyári egyetemen való részvétel és intenzív programok támogatása sok diákot vonzana, elérhető lenne az a réteg, akiknek különböző okok miatt túl hosszú egy külföldön töltött szemeszter. A rövidebb kurzusokon való részvételt nagyobb eséllyel vállalnák, és az első lépést, pozitív tapasztalatokat követően magabiztosabban állnának a hosszabb távú programokhoz is. (A gondot itt a következők jelentik: ezek a nyári egyetemek költségesek, és nem igényelhető ösztöndíj az ezeken való részvételre. Fentiek mellett az Európai Bizottság jelen álláspontja szerint nemzetközi hallgatói mobilitási tapasztalatnak a külföldön megszkázás nélkül eltöltött minimum három hónap számít. Ez egy olyan szakpolitikai kérdés, amit a jövő generáció igényeinek ismeretében célszerű lenne átgondolni.)

Az Erasmus+ ösztöndíjráták és az országkategóriák kérdése is felmerült az interjúk és konzultációk során. A tapasztalt, Erasmus alumni csoport az országokon belüli régiós besorolást javasolja, hiszen számos országban hatalmas különbségek tapasztalhatók a fővárosi, illetve vidéki városok között. Németország példájával élve, a müncheni régió árai (főleg a szállásdíjakat tekintve) nagyságrendekkel nagyobb anyagi forrást igényel, mint egy vidéki (egyetem) város. A nyári szakmai gyakorlatokról híres Málta a harmadik kategóriába sorolt alacsony költségvetésű ország, mely a turistaszezon és a telített ingatlanpiac, elérhető szállások árának tekintetében legalább középkategóriásnak kéne lennie.

Összegzés

Számos munkacsoport dolgozik az Erasmus+ 2020 után következő új ciklusának stratégiáján és szabályozásán. Az Európai Bizottság az Erasmus Generation Declaration projekten keresztül, valamint a nemzetközi mobilitás területén dolgozó diákszervezetek bevonásával tájékozódik a résztvevők igényeiről és javaslatairól. A célcsoport körében végzett kutatás és számos konzultáció eredménye a tanulmányunkban összefoglalt ajánlások, melyek véleményünk szerint helyi és a legmagasabb döntéshozói körökben is hasznosak lehetnek. A hallgatói és a szakmai gyakorlatos mobilitást érintő változtatásokon túl a kombinált programokra való igény is felmerült.

Köszönetnyilvánítás

A kutatást és a jelen közlemény megírását az Emberi Erőforrások Minisztériumának Új Nemzeti Kiválóság Programja támogatta.

Irodalomjegyzék

- [1] ASEF (2017): 6th ASEF Rectors' Conference and Students' Form (ARC6) Surveys, pp. 1-7. On-line:
https://www.asef.org/images/docs/ARC6%20Students%20Forum_Survey.pdf Letöltés dátuma: 2018.06.04.
- [2] Beech, S. E. (2015): International student mobility: The role of social networks. *Social & Cultural Geography*, 16(3), 332-350.
- [3] Dahlstrom, E., Bichsel, J. (2016): ECAR study of undergraduate students and information technology. Research report. Louisville, CO: ECAR
- [4] Erasmus+ Generation Online Meeting Point (2017): Societal challenges, Skills gap, Civic engagement, Inclusion, Global dimension, Simplification Consultations, Online: <https://app.wetipp.com/erasmusplusgeneration/wall/goal/337> letöltve: 2017.10.28.
- [5] Európai Bizottság (2014): Erasmus Impact Study —Effects of Mobility on the skills and employability of students and the internationalisation of Higher Education Institutions, doi: 10.2766/75468
- [6] Európai Bizottság (2017): 30 éves az Erasmus csereprogram: a Bizottság okostelefonos alkalmazást indított ez alkalomból, online:
http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en#tab-1-1 letöltve: 22.10.2017
- [7] Holicza, P., Fehér-Polgár, P. (2017): "The Role of IT in International Student Mobility: The Y-Generation Case" in 15th IEEE International Symposium on Intelligent Systems and Informatics, Subotica, Serbia, IEEE, 2017, CFP1784C-ART, ISBN:978-1-5386-3855-2 pp. 147-150.

- [8] HSBC Holdings (2017): The Value of Education Higher and higher, Global Report, pp. 1-38. On-line: <http://www.hsbc.com/-/media/hsbc-com/newsroomassets/2017/pdfs/170628-the-value-of-education-higher-and-higher-global-report.pdf>. Letöltés dátuma: 2018.06.04.
- [9] James-MacEachern, M., Yun, D. (2017): Exploring factors influencing international students' decision to choose a higher education institution: A comparison between Chinese and other students, *International Journal of Educational Management*, Vol. 31 Issue: 3, pp.343-363
- [10] Johnson, L. (2006): Mind Your X's and Y's. *technology*, 24, 7. pp. 1-16. On-line:<http://media.imaxws.net/912/mindyourxsandys.pdf> Letöltés dátuma: 2018.06.04.
- [11] Lazányi Kornélia; Holicza Péter; Baimakova Kseniia (2017a): Different Cultures Different People, In: Zlatko Nedelko; *Exploring the Influence of Personal Values and Cultures in the Workplace*. Hershey (PA): IGI Global, pp. 183-200.
- [12] Lazányi, K. (2012): Study for nothing? Literature overview of labour market opportunities for individuals with tertiary education. In: Michelberger, P. (Ed.) *FIKUSZ 2012: Symposium for young researchers: Proceedings*. pp. 37-46.
- [13] Lazányi, K. (2013): Global business: connecting professionals - Erasmus oktatói mobilitás, In: Kardos Anita (szerk.) *A vállalkozókészség fejlesztése: Leonardo da Vinci, Grundtvig és Erasmus projektek tükrében*. Budapest: Tempus Közalapítvány, pp. 18-19.
- [14] Lazányi, K. (2015): What is the Role of Higher Educational Institutions in Managing their Students' Competencies? *Science Journal of Business and Management* 3:(1-1) pp. 46-52.
- [15] Lazányi; Kornélia, Martin Čepel; Svitlana Bilan (2017b): Comparison of Trust and Social Relations among Students in Russian and Hungarian Higher Education, *Economics and Sociology* 10: (4) pp. 162-174.
- [16] Malovics, E., Pronay, Sz., Kincsesne V. B. (2015): Az "Erasmus-nemzedék" útra kel - Y generációs egyetemisták külföldi utazási motivációinak és szokásainak feltárása, *Marketing & Menedzsment* 2015/1., 43-57.
- [17] Manikoth, N.; Verkhohlyad, O.; Malaeb, R. C.; Lazányi, K. (2011): Looking through the lens of global mobility: Reflections on the 11th International Conference on Human Resource Development Research and Practice across Europe, *Human Resource Development International*, 14: (1) pp. 75-82.

- [18] Nimon, S. (2007): Generation Y and higher education: The other Y2k? *Journal of Institutional Research in Australasia*, 13(1), 24-41.
- [19] Noble, S. M., Haytko, D. L., & Phillips, J. (2009): What drives college-age Generation Y consumers?. *Journal of business research*, 62(6), 617-628.
- [20] Pató, B. Sz. G. (2015): The 3D Job Description, *Journal of Management Development*, Vol. 34 Iss: 4, pp. 406 – 420
- [21] Pató, B. Sz. G. (2017): Formal Options for Job Descriptions – theory meets practice, *Journal of Management Development*, Vol. 36 Iss.8, pp. 1008-1028, <https://doi.org/10.1108/JMD-01-2016-0019>
- [22] Prensky, M. (2001): Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon*, 5, 1-6. 60.
- [23] Sternberg, J. (2012): ‘It's the end of the university as we know it (and I feel fine)’: the Generation Y student in higher education discourse. *Higher Education Research & Development*, 31(4), pp.571-583.
- [24] Van Mol, C. (2014): Intra-European student mobility in international higher education circuits. Basingstoke: Palgrave Macmillan.10.1057/9781137355447. pp. 1-201.